

Oktoibar 2019.

U fokusu: Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbeđenju

Dana 26. jula 2019. godine, Narodna skupština Republike Srbije usvojila je Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbeđenju (u daljem tekstu „**Zakon**“). Zakon je stupio na snagu 3. avgusta 2019. godine, a počće sa primenom od 1. januara 2020. godine, osim pojedinih odredbi Zakona koje će otpočeti sa primenom od 1. marta 2020, odnosno od 1. septembra 2020. godine.

Osnovni razlog donošenja Zakona jeste rešavanje problema koji nastaju u praksi primenom zakona, pre svega otklanjanjem određenih nedostataka u pojedinim članovima zakona koji su sadržali nepotpune i nedovoljno jasne odredbe, kao i uvođenjem novih zakonskih rešenja. Zakonom su izvršene brojne izmene, od kojih izdvajamo:

Izmene u pogledu isključive nadležnosti suda/javnog izvršitelja

Zakonom su izvršene izmene u pogledu isključive nadležnosti suda i javnih izvršitelja za sprovođenje izvršenja. Tako je, za razliku od dosadašnjeg zakonskog rešenja, po kojem je sud, između ostalog, bio nadležan za izvršenje činjenja, Zakonom je sada predviđeno da je sud nadležan za izvršenje

potraživanja koje se odnosi na činjenje koje može da preduzme samo izvršni dužnik.

Sa druge strane, javni izvršitelji su sada nadležni za izvršenje potraživanja koje se odnosi na činjenje koje, osim izvršnog dužnika, može da preduzme i drugo lice. Pored toga, isključiva nadležnost javnih izvršitelja za sprovođenje izvršenja je dodatno proširena, tako da su sada isključivo nadležni i za sprovođenje izvršenja zajedničke prodaje nepokretnosti i pokretnih stvari, za sprovođenje izvršenja rešenja za koja je zakonom propisano da se izvršavaju po službenoj dužnosti, kao i za sprovođenje izvršenja radi naplate zakonskog izdržavanja.

Takođe, javni izvršitelji će biti nadležni i za odlučivanje o predlogu za izvršenje radi namirenja novčanih potraživanja prema Republici Srbiji, autonomnoj pokrajini, jedinici lokalne samouprave i indirektnom korisniku budžetskih sredstava.

Ranije započeti postupci u kojima izvršenje ili obezbeđenje sprovodi sud, a za čije sprovođenje je po odredbama Zakona isključivo nadležan javni izvršitelj, nastaviće se pred javnim izvršiteljem, pri čemu je izvršni poverilac dužan da uplati 25% predujma propisanog Javnoizvršiteljskom tarifom u roku od 8 dana od dana dostavljanja zaključka o predujmu. U

suprotnom, postupak izvršenja ili obezbeđenja će se obustaviti.

Podnošenje predloga za izvršenje u elektronskom obliku

Zakon uvodi mogućnost podnošenja predloga za izvršenje i u elektronskom obliku. U nastupajućem periodu očekuje se donošenje pravilnika kojim bi se ovakav način podnošenja predloga za izvršenje detaljnije regulisao.

Postupak dobrovoljnog namirenja novčanog potraživanja

U cilju smanjenja broja izvršnih postupaka, Zakonom je uvedena mogućnost vođenja postupka dobrovoljnog namirenja novčanog potraživanja pre pokretanja izvršnog postupka, koji može (ne mora) da inicira izvršni poverilac, a koji će voditi javni izvršitelj.

Skraćeni izvršni postupak

Zakon predviđa mogućnost sprovođenja izvršenja po skraćenom postupku, u slučaju da su izvršni poverilac i izvršni dužnik subjekti za rešavanje čijih sporova je nadležan privredni sud. Skraćeni postupak se može sprovesti samo na osnovu sledećih isprava: menice, čeka, безусловne bankarske garancije, безусловnog akreditiva ili overene izjave izvršnog dužnika kojom ovlašćuje banku da s njegovog računa prenese novčana sredstva na račun izvršnog poverioca.

U ovom postupku su rokovi za postupanje stranaka kraći, a razlozi za pobijanje rešenja o izvršenju rigidniji.

Izmene u pogledu dostavljanja izvršnom dužniku

Zakon sada uvodi elektronsku tablu umesto oglasne table u slučaju dostavljanja pismena izvršnom dužniku. U slučaju neuspešnog dostavljanja, pismeno će u roku od 3 dana biti istaknuto na elektronskoj oglasnoj tabli suda, izuzev kada je reč o izvršenju na osnovu verodostojne isprave, u kom slučaju će se dostavljanje ponoviti još jednom po isteku roka od 8 dana od prethodnog dostavljanja, a ako ni ponovljeno dostavljanje ne uspe, rešenje se u roku od 3 dana ističe na elektronskoj oglasnoj tabli suda.

Dostavljanje će se smatrati izvršenim po isteku roka od 8 dana od dana isticanja pismena na elektronskoj oglasnoj tabli suda.

Izmene u pogledu naknade troškova postupka izvršnog poverioca

U cilju sprečavanja značajnog uvećanja troškova na teret izvršnog dužnika, Zakonom je sada predviđeno da izvršni poverilac koji je podnošenjem više predloga za izvršenje protiv istog izvršnog dužnika zahtevao odvojeno namirenje više potraživanja koja su se mogla namiriti u istom izvršnom postupku, ima pravo na naknadu samo onih troškova koje bi imao da je radi namirenja tih potraživanja podneo samo jedan predlog za izvršenje.

Ova odredba se shodno primenjuje i kada je izvršni poverilac podnošenjem više predloga za izvršenje protiv istog izvršnog dužnika zahtevao potpuno ili delimično namirenje glavnice jednog potraživanja, kamate ili troškova postupka.

Određivanje i naplata zatezne kamate na troškove postupka dosuđene izvršnom ispravom

Zakonom je predviđeno da, u slučaju da su u izvršnoj ispravi određeni troškovi postupka, sud (ili javni izvršitelj) će na predlog izvršnog poverioca rešenjem o izvršenju odrediti naplatu zakonske zatezne kamate na iznos dosuđenih troškova od dana nastupanja izvršnosti izvršne isprave do dana naplate. To je bitna novina koja je uvedena ovim Zakonom, budući da je dosadašnja sudska praksa bila na stanovištu da ne dozvoljava naplatu zakonske zatezne kamate kada ista nije predviđena izvršnom ispravom.

Izmene u pogledu zabrane raspolaganja predmetom izvršenja ili obezbeđenja

Za razliku od ranije važećih zakonskih odredbi po kojima zabrana raspolaganja predmetom izvršenja ili obezbeđenja nastupa od trenutka kada dužnik primi rešenje o izvršenju (ili zaključak javnog izvršitelja), što je u praksi predstavljalo vrlo problematično rešenje, budući da su izvršni dužnici izbegavali prijem ovih odluka, Zakonom je sada predviđeno da zabrana raspolaganja nastupa danom donošenja rešenja (ili zaključka javnog izvršitelja), tako da raspolaganje predmetom izvršenja nakon donošenja rešenja (ili zaključka javnog izvršitelja) neće imati pravno dejstvo.

Izmene u pogledu sredstva izvršenja

Zakon predviđa dva nova sredstva izvršenja radi namirenja novčanog potraživanja, a to su: zajednička prodaja nepokretnosti i pokretnih stvari (koja je već priznata u sudskoj praksi) i unovčenje drugih imovinskih prava izvršnog dužnika. Zakon propisuje da će se izvršenje na drugim imovinskim pravima izvršnog dužnika (patent, žig i drugo) sprovesti njihovom plenidbom, upisom u odgovarajući registar i unovčenjem uz shodnu primenu odredaba kojima se uređuje izvršenje na pokretnim stvarima radi namirenja novčanog potraživanja (osim odredaba o elektronskom javnom nadmetanju).

Izmene u pogledu namirenja istog poverioca primenom različitih zakona na nepokretnosti opterećenoj hipotekom

Zakon sada predviđa pravo hipotekarnog poverioca da odabere namirenje svog potraživanja putem izvršnog postupka umesto već započetog vansudskog postupka predviđenog Zakonom o hipoteci. U slučaju da hipotekarni poverilac pokrene izvršni postupak nakon donošenja rešenja o upisu zabeležbe hipotekarne prodaje, smatraće se da je odustao od naplate potraživanja putem vansudske prodaje, pri čemu je javni izvršitelj u tom slučaju dužan da nadležnoj službi katastra nepokretnosti naloži brisanje zabeležbe hipotekarne prodaje.

Izmene u pogledu namirenja više poverilaca primenom različitih zakona na nepokretnosti opterećenoj hipotekom

Zakonom su izmenjene i odredbe u pogledu vremenskog trenutka prema kojem se utvrđuje koji će od dva postupka (izvršni i vansudski) namirenja na istoj nepokretnosti imati prioritet u slučaju kada različiti poverioci istovremeno vode oba postupka.

Naime, za razliku od dosadašnjeg zakonskog rešenja prema kojem je vansudski postupak predviđen Zakonom o hipoteci imao prednost u odnosu na izvršni postupak predviđen Zakonom o izvršenju i obezbeđenju u slučaju da je rešenje o upisu zabeležbe hipotekarne prodaje doneto pre donošenja rešenja o izvršenju, **Zakonom se sada taj momenat utvrđivanja nadležnosti pomera za dan kada rešenje o upisu zabeležbe hipotekarne prodaje postane konačno.** To znači da će vansudski postupak imati prednost samo u slučaju da je rešenje o upisu zabeležbe hipotekarne prodaje postalo konačno pre dana donošenja rešenja o izvršenju. U tom slučaju, izvršni postupak će se nastaviti ukoliko nepokretnost nije prodana u vansudskom postupku u roku od 18 meseci od konačnosti rešenja o upisu zabeležbe hipotekarne prodaje.

Izmene u pogledu načela srazmernosti

Dosadašnje zakonsko rešenje je predviđalo da se, prilikom izbora više sredstava i predmeta izvršenja, vodi računa o tome da se izvršenje sprovodi na onom sredstvu i na onom predmetu koji su za izvršnog dužnika najmanje nepovoljni (načelo srazmernosti). Zakon sada, između ostalog, uvodi odredbu po kojoj se načelo srazmernosti ne

primenjuje ako se izvršni dužnik u formi javne ili po zakonu overene isprave saglasio da se izvršenje sprovede određenim sredstvom i na određenom predmetu izvršenja, ili ako je nesumnjivo utvrđeno da postoji samo jedno sredstvo i jedan predmet izvršenja iz kojih može da se namiri potraživanje izvršnog poverioca.

Sa druge strane, Zakonom se pojačava načelo srazmernosti u slučaju sprovođenja izvršenja na nepokretnosti. Naime, sada je predviđeno da će nakon upisa zabeležbe rešenja o izvršenju, javni izvršitelj, po službenoj dužnosti ili na predlog stranke, odrediti sprovođenje izvršenja na drugoj nepokretnosti ili drugim sredstvom i predmetom izvršenja u slučaju da postoji nesrazmera između visine potraživanja i vrednosti nepokretnosti koju je izvršni poverilac naveo u predlogu za izvršenje, a druga nepokretnost, odnosno drugo sredstvo i predmet izvršenja su dovoljni za namirenje potraživanja izvršnog poverioca u razumnom roku.

Izmene u pogledu prodaje nepokretnosti javnim nadmetanjem ili neposrednom pogodbom

Zakonom je po prvi put predviđena mogućnost prodaje nepokretnosti putem elektronskog javnog nadmetanja, u skladu sa odlukom javnog izvršitelja. Iako Zakon počinje da se primenjuje od 01. januara 2020. godine, održavanje elektronskog javnog nadmetanja neće biti moguće pre 01. marta 2020. godine, dok će od 01. septembra 2020. godine, elektronsko javno nadmetanje biti isključivi način organizovanja prodaje nepokretnih i pokretnih stvari.

Zakon uvodi još jednu važnu novinu koja se odnosi se na prodaju nepokretnosti putem neposredne pogodbe. Zakon predviđa da je za sporazum stranaka o prodaji nepokretnosti neposrednom pogodbom, kao i za eventualne izmene tog sporazuma, sada potreban pristanak založnog poverioca čije je založno pravo upisano pre donošenja najstarijeg rešenja o izvršenju.

Izmene u pogledu ograničenja izvršenja na primanjima izvršnog dužnika

Zakon sada utvrđuje niže iznose do kojih se može sprovesti izvršenje na primanjima izvršnog dužnika, te tako izvršenje na zaradi ili plati može da se sprovede u visini do njihove jedne polovine, odnosno jedne trećine (ukoliko je zarada niža od prosečne) ili jedne četvrtine (ukoliko se radi o minimalnoj zaradi).

Kada je reč o penzijama, takođe su utvrđeni niži iznosi, i to: iznos od jedne trećine, odnosno jedne četvrtine (ukoliko je penzija niža od prosečne) ili jedne desetine (ukoliko se radi o minimalnoj penziji).

Izuzetak od gore navedenih iznosa predviđen je u slučaju namirenja potraživanja po osnovu zakonskog izdržavanja. Naime, tada se namirenje može sprovesti do polovine zarade ili plate, odnosno penzije.

Izmene u pogledu izvršenja protiv korisnika budžetskih sredstava

Zakonom je sada predviđeno da, ukoliko se predlog za izvršenje podnosi protiv direktnog ili indirektnog korisnika

budžetskih sredstava (za koga je propisima kojima se uređuje izvršenje budžeta predviđeno da se prinudna naplata sprovodi na isti način kao i za direktnog korisnika budžetskih sredstava), izvršni poverilac je dužan da pisanim putem obavesti ministarstvo nadležno za finansije, najkasnije 30 dana pre podnošenja predloga za izvršenje, pri čemu je dužan da javnom izvršitelju dostavi dokaz o poslatom obaveštenju. U suprotnom, predlog za izvršenje će biti odbačen.

Izmene u pogledu namirenja novčanih potraživanja nastalih iz komunalnih i srodnih delatnosti

Zakonom je predviđeno da se ne može odrediti izvršenje prodajom jedine nepokretnosti u vlasništvu izvršnog dužnika fizičkog lica radi namirenja potraživanja nastalih iz komunalnih i srodnih delatnosti čija glavnica ne prelazi iznos od 5.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan podnošenja predloga za izvršenje..

*Odricanje od odgovornosti: Tekst u prilogu šalje se kao opšte uputstvo i ne predstavlja pravni savet.
Copyright Cvetkovic, Skoko & Jovicic 2019.*